

Úvod

SLOVO AUTORŮ	11
--------------	----

ÚČEL A POUŽITÍ KNIH	12
---------------------	----

KAPITOLA 1	
ÚVOD DO PEDAGOGIKY A DIDAKTIKY	14

TRADIČNÍ VS. MODERNÍ PEDAGOGICKÉ PŘÍSTUPY	15
KLÍČOVÉ KONCEPTY MODERNÍ PEDAGOGIKY	15
SOUDOBÉ VZDĚLÁVACÍ TEORIE	15
OSOBNOSTNÍ A PROFESNÍ DIMENZE UČITELE	15
INTERDISCIPLINÁRNÍ PŘESAHY	16
DIDAKTICKÁ TRANSFORMACE OBSAHU	16

1.1 OBECNÁ PEDAGOGIKA	16
DEFINIČNÍ VYMEZENÍ	16
HISTORICKÁ GENEZE	17
KLÍČOVÉ KATEGORIE	17
SOUČASNÉ PARADIGMATA	17
PEDAGOGIKA JAKO VĚDA A PRAXE: TRADIČNÍ VS. MODERNÍ PŘÍSTUPY	18
TRANSFORMACE ČESKÉHO ŠKOLSTVÍ PO ROCE 1989	19

1.2 ZÁKLADNÍ POJMY MODERNÍ PEDAGOGIKY (VZDĚLÁVÁNÍ, KURIKULUM, KOMPETENCE)	20
VZDĚLÁVÁNÍ V POSTMODERNÍ SPOLEČNOSTI	20
KURIKULUM JAKO DYNAMICKÝ SYSTÉM	21
KOMPETENČNÍ PŘÍSTUP VE VZDĚLÁVÁNÍ	21

1.3 SOUDOBÉ TEORIE VZDĚLÁVÁNÍ A OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ	22
KONSTRUKTIVISTICKÉ PARADIGMA	23
KRITICKÁ PEDAGOGIKA (PAULO FREIRE)	24

1.4 OSOBNOSTNÍ A KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY PEDAGOGICKÉ PROFESE	25
OSOBNOSTNÍ DIMENZE UČITELE	25
KVALIFIKAČNÍ STANDARDY	26
PREVENCE SYNDROMU VYHOŘENÍ	26
DIGITÁLNÍ KOMPETENCE UČITELE 21. STOLETÍ	26

KAPITOLA 2	
KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY A JEJICH APLIKACE	28

HIERARCHIE KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ V ČR	29
TVORBA ŠVP V PRAXI	29
AKTUÁLNÍ VÝZVY V APLIKACI RVP/ŠVP	30

2.1 TEORIE	31
2.2 TEORIE: KURIKULÁRNÍ DOKUMENTY A JEJICH APLIKACE	32
KONCEPT KURIKULA V MODERNÍ PEDAGOGICE	32
PŘÍKLAD Z PRAXE: FÁZE TVORBY ŠVP	33
HIERARCHIE DOKUMENTŮ: RVP, ŠVP, VZDĚLÁVACÍ PLÁNY	35
LEGISLATIVNÍ RÁMEC: ŠKOLSKÝ ZÁKON A VYHLÁŠKY	37
ŠKOLSKÝ ZÁKON Č. 561/2004 SB.	37
2.3 PŘÍKLADY	38
ZÁKLADNÍ ŠKOLA S ROZŠÍŘENOU VÝUKOU JAZYKŮ	39
STŘEDNÍ ODBORNÉ UČILIŠTĚ TECHNICKÉ	40
GYMNÁZIUM S INKLUZIVNÍM PŘÍSTUPEM	40
UKÁZKA ŠVP PRO ZŠ S ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVOU	41
ANALÝZA ŠVP TRADIČNÍ VS. INOVATIVNÍ ŠKOLY	43
2.4 CVIČENÍ	45
KAPITOLA 3	
ZÁKLADY DIDAKTIKY VŠEOBECNÝCH A ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ	54
3.1 DIDAKTIKA VŠEOBECNÝCH PŘEDMĚTŮ	56
TYPICKÉ METODY VÝUKY VŠEOBECNÝCH PŘEDMĚTŮ	56
MODERNÍ TRENDY VÝUKY VŠEOBECNÝCH PŘEDMĚTŮ	56
3.2 DIDAKTIKA ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ	59
TYPICKÉ METODY VÝUKY	59
3.3 MODERNÍ TRENDY V DIDAKTICE	62
PŘÍKLÁDÁME PŘÍKLADY MODERNÍCH TRENDŮ	
VE VÝUCE S KONKRÉTNÍMI PŘÍKLADY	63
3.4 TEORIE	64
PŘÍKLADY Z PRAXE: PRAKTICKÉ UKÁZKY	
K JEDNOTLIVÝM PŘÍSTUPŮM	64
PŘEDMĚT A FUNKCE DIDAKTIKY: KATEGORIE VYUČOVÁNÍ	66
CÍLE, PLÁNOVÁNÍ A DIFERENCIACE VÝUKY	67
METODY VYUČOVÁNÍ: REPRODUKTIVNÍ VS. PRODUKTIVNÍ	68
KLASIFIKACE A HODNOCENÍ (SUMATIVNÍ, FORMATIVNÍ, SLOVNÍ)	69
3.5 PŘÍKLADY	70
SUMATIVNÍ HODNOCENÍ	71
FORMATIVNÍ HODNOCENÍ	72
SLOVNÍ HODNOCENÍ	72
PŘÍPRAVA TEMATICKÉHO CELKU	73
PŘÍKLAD Z PRAXE: UKÁZKOVÝ NÁVRH TEMATICKÉHO CELKU	74
MODELOVÁ HODINA S KOMBINACÍ METOD	
(FRONTÁLNÍ + KOOPERATIVNÍ)	80
EVALUACE HODINY (DATA Z PRAXE)	81

KAPITOLA 4	
PEDAGOGICKÉ PROJEKTOVÁNÍ A PLÁNOVÁNÍ VÝUKY	84
4.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	85
FÁZE PROJEKTOVÁNÍ VÝUKY	86
4.2 PRAKTICKÉ NÁSTROJE	86
TYPY VÝUKOVÝCH PLÁNŮ	86
4.3 INOVATIVNÍ PŘÍSTUPY	87
TECHNOLOGIE V PLÁNOVÁNÍ	87
4.4 TEORIE	87
ZÁKLADNÍ PRINCIPY PROJEKTOVÁNÍ VÝUKY	88
DIDAKTICKÉ TRANSFORMACE OBSAHU	89
MODERNÍ NÁSTROJE PLÁNOVÁNÍ	91
TYPY PROJEKTŮ: KRÁTKODOBÉ, STŘEDNĚDOBÉ, DLOUHODOBÉ	91
PŘÍKLADY Z PRAXE: TYPY PROJEKTŮ	92
METODY: DESIGN THINKING A BACKWARD DESIGN	102
4.5 PŘÍKLADY	105
PROJEKT „MĚSTO BUDOUCNOSTI“	105
NÁVRH HODINY S APLIKACÍ KAHOOT!	106
4.6 CVIČENÍ	107
ADAPTACE TŘÍDNÍHO PROSTORU PRO SKUPINOVOU PRÁCI	109
TVORBA UČEBNÍ ÚLOHY S DIGITÁLNÍ POMŮCKOU	112
KAPITOLA 5	
REALIZACE VÝUKY A REFLEXE	116
5.1 TEORIE	117
PRÁCE S PREKONCEPTY A MISKONCEPCEMI	118
5.2 PŘÍKLADY	119
EXPERIMENTÁLNÍ HODINA FYZIKY: TESTOVÁNÍ GRAVITACE	122
REFLEXNÍ DENÍK UČITELE	123
5.3 CVIČENÍ	125
NÁCVIK KOMUNIKACE SE ŽÁKEM O MISKONCEPCÍCH	127
TVORBA HODNOTICÍ RUBRIKY PRO PROJEKT	129
KAPITOLA 6	
PODPORA DIVERZITY A INKLUZE	132
6.1 TEORIE	134
PRINCIPY UNIVERZÁLNÍHO DESIGNU PRO VZDĚLÁVÁNÍ (UDL)	136
METODY DIFERENCIACE PODLE BLOOMOVY TAXONOMIE	139
6.2 PŘÍKLADY	141
INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN PRO ŽÁKA S DYSLEXIÍ	143

AKTIVITA „KAŽDÝ MÁ TALENT“	147
----------------------------	-----

6.3 CVIČENÍ 151

PŘÍPADOVÁ STUDIE: ÚPRAVY PRO ŽÁKA S ADHD	153
NÁVRH INKLUZIVNÍ AKTIVITY PRO RŮZNÉ STYL UČENÍ	156

KAPITOLA 7

PSYCHOLOGICKÉ ZÁKLADY PEDAGOGICKÉ PRAXE 160

7.1 TEORIE 162

VÝVOJOVÉ FÁZE OSOBNOSTI: OD DĚTSTVÍ PO DOSPĚLOST	162
SOUHRN PSYCHOSOCIÁLNÍHO VÝVOJE PODLE ERIKA ERIKSONA A PEDAGOGICKÁ DOPORUČENÍ	163
KOGNITIVNÍ ČINITELE: ŘEČ, INTELIGENCE, TVOŘIVOST	164
STYL UČENÍ A MOTIVACE ŽÁKŮ	166
OSOBNOST PEDAGOGA: ZÁTĚŽE A AUTOEVALUACE	166

7.2 PŘÍKLADY 167

DIAGNOSTIKA ŽÁKA S PORUCHOU UČENÍ	168
ŘEŠENÍ KONFLIKTU VE TŘÍDĚ S PROBLÉMOVÝM ŽÁKEM	171

KAPITOLA 8

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A INTERAKCE VE ŠKOLE 176

8.1 TEORIE 178

SOCIÁLNÍ PERCEPCE A KOMUNIKACE (VERBÁLNÍ, NEVERBÁLNÍ)	178
INTERAKCE PEDAGOG-ŽÁK-RODIČ: ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ	179
DYNAMIKA ŠKOLNÍ TŘÍDY A ŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH VZTAHŮ	180

8.2 PŘÍKLADY 181

WORKSHOP „JAK KOMUNIKOVAT S RODIČI“	182
SIMULACE VYJEDNÁVÁNÍ S PROBLÉMOVÝM RODIČEM	185

KAPITOLA 9

OBOROVĚ DIDAKTICKÉ KOMPETENCE 186

9.1 TEORIE 187

DIDAKTICKÁ TRANSFORMACE ODBORNÉHO UČIVA	188
INTEGRACE TECHNOLOGIÍ DO VÝUKY	189

9.2 PŘÍKLADY 190

EXPERIMENT „VÝROBA SOPKY“ V PŘÍRODOVĚDĚ	191
PROJEKT „NÁVRH DŘEVĚNÉHO MOSTU“	192

9.3 CVIČENÍ 193

ANALÝZA A ÚPRAVA UČEBNICOVÉ KAPITOLY	193
TVORBA INTERAKTIVNÍ PREZENTACE „LIDSKÉ TĚLO“	196

KAPITOLA 10	
LEKTOR DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	198
10.1 LEGISLATIVA A SYSTÉM DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	199
NÁRODNÍ SOUSTAVA KVALIFIKACÍ (NSK)	
A NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ (NSP)	199
ZÁKON Č. 179/2006 SB. – PRÁVA A POVINNOSTI V DALŠÍM VZDĚLÁVÁNÍ	199
MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ LEKTORA A FORMY SPOLUPRÁCE	200
10.2 SPOLUPRÁCE S KLIENTY	201
PŘÍPRAVA ZAKÁZKY VZDĚLÁVACÍ AKCE	201
DOKUMENTACE VZDĚLÁVACÍCH AKCÍ	203
10.3 TVORBA VZDĚLÁVACÍCH PROGRAMŮ	204
STRUKTURA PROGRAMU, CÍLE A KOMPETENCE	204
VYUŽITÍ NSK PŘI TVORBĚ OBSAHU	206
ZÁKLADNÍ DIDAKTICKÉ POJMY A FORMY UKONČENÍ	207
10.4 MINUTOVÝ SCÉNÁŘ VÝUKY	208
TVORBA ČASOVÉHO PLÁNU (MINUTOVÉHO SCÉNÁŘE)	208
ZÁSADY DIDAKTIKY A VOLBA METOD	210
PŘIZPŮSOBENÍ SCÉNÁŘE RŮZNÝM SKUPINÁM A PODMÍNKÁM	211
10.5 TVORBA DIDAKTICKÝCH MATERIÁLŮ	212
OBECNÉ ZÁSADY PRO DIDAKTICKÉ MATERIÁLY	212
PREZENTACE (TZV. SLAJDY)	213
PRACOVNÍ LISTY A UČEBNÍ TEXTY	215
10.6 PREZENČNÍ VÝUKA	216
METODY A INTERAKTIVITA V PREZENČNÍ VÝUCE	216
MOTIVACE ÚČASTNÍKŮ A PARTNERSKÝ PŘÍSTUP	217
VYUŽÍVÁNÍ POMŮCEK A TECHNIKY PŘI VÝUCE	218
ZPĚTNÁ VAZBA A HODNOCENÍ V PRŮBĚHU VÝUKY	219
10.7 ONLINE VÝUKA	222
PLATFORMY A TECHNICKÉ ZAJIŠTĚNÍ ONLINE VÝUKY	222
METODY A INTERAKTIVNÍ PRVKY V ONLINE PROSTŘEDÍ	223
VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH ZDROJŮ A OBSAHU Z INTERNETU	225
10.8 HODNOCENÍ KOMPETENCÍ	226
METODY OVĚŘOVÁNÍ A NÁSTROJE HODNOCENÍ	226
FORMATIVNÍ VS. SUMATIVNÍ HODNOCENÍ – VYSVĚTLENÍ ROZDÍLŮ	228
VYUŽITÍ STANDARDŮ KVALIFIKACÍ (NSK) PŘI HODNOCENÍ	229
10.9 REFLEXE A PROFESNÍ ROZVOJ	230
SEBEREFLEXE LEKTORA – JAK SE ZLEPŠOVAT VLASTNÍMI SILAMI	230
EVALUACE VZDĚLÁVACÍ AKCE A ZPĚTNÁ VAZBA OD ÚČASTNÍKŮ	231
PLÁN DALŠÍHO PROFESNÍHO ROZVOJE LEKTORA	232
ZÁVĚR	236

POJMY – TERMINOLOGIE

238

SOUVISEJÍCÍ POJMY

241

PŘÍLOHY

PŘEHLED POŽADOVANÝCH ZNALOSTÍ A PRŮBĚHŮ ZKOUŠEK

242

DOPLŇUJÍCÍ PEDAGOGICKÉ STUDIUM (DPS)

243

INSTRUKTOR ODBORNÉHO VÝCVIKU

(PROFESNÍ KVALIFIKACE NSK, KÓD 75-022-R)

244

LEKTOR DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

(PROFESNÍ KVALIFIKACE NSK, KÓD 75-001-T)

245

POUŽITÉ ZDROJE

248